

# מדינת ישראל

משרדי הממשלה

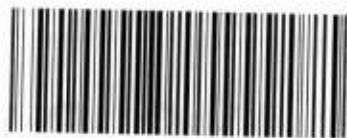
משרד

פרשת ילפי תיאן

קטצי אתונות

מדינת ישראל

ארכיון המדינה



שם תיק: ועדת שלגי - קטעי אתונות - כרך ב - 'קטעי  
אתונות שונים בענין פרשת העלמות ילדי תימן

ג-2/7924

מזהה פיזי:

מדי

משרד

מזהה פריט: 000jmib

כתובת: 2-120-5-2-2

תאריך הדפסה: 05/07/2016

מס' תיק מקורי

מחלקה

# איפה הילדים?



**ה** התבצרות של אנשי "משכן אוהלים" בביתו של עוזי משולם ביהוד עזרה סערה גדולה. רוב התגובות עסקו בפן אחד בלבד של האירוע: מעשה האלימות של אנשי העמותה וכניעת המשטרה לסחטנותם. אבל לאירוע היה עוד פן, והוא פרשת הילדים הנעלמים. לטענת חברי עמותת "משכן אוהלים", 4,500 ילדים נחטפו בעשור הראשון לקיום המדינה, רובם ילדים להורים יוצאי תימן. מול אנשי העמותה, המשוכנעים בצדקתם, עומדים היסטוריונים וחוקרים המציגים טענות שונות לחלוטין. לטענתם, לא 4,500 ילדים נעלמו אלא כמה מאות, ואותם ילדים לא נחטפו אלא מתו.

הדברים הראשיים של "משכן אוהלים" הם בני משפחת שיפריס. נתן שיפריס, סטורנט להיסטוריה של עם ישראל באוניברסיטה העברית, הולך לכל מקום מצויד בקלטר עבי כרס של קטעי עיתונות ומסמכים המתייחסים לפרשה. "אלה המסמכים הגלויים", הוא אומר. "מצויים בירינו עוד מסמכים, אבל הם חסויים ושומרים בכספות. אלפי ילדים, שמתו כביכול בעת שאושפזו בבתי-חולים בשנים 1948-1952, נחטפו ונמכרו לחו"ל".

נתן הוא בן למשפחה יוצאת מזרח-אירופה ונכד לאחר "האבות המייסדים" של תנועת הפועלים בארץ-ישראל. מה מריץ אדם כזה לעסוק בפרשה זו כמעט באופן אוטוסיבי? "עניין של אחריות ומוסר", הוא אומר. "בזמן הלימודים

התודעתני לנושא הזה, ומאו אני עוסק בו. מבחינתי, עד שהפרשה תתברר לא אוכל להסתכל על עצמי בראי. שאם לא כן, אין למדינה הזאת זכות קיום".

## איפה הקברים?

נתן שיפריס הוא אדם נעים הליכות. דיבורו קולח ואי אפשר לומר עליו שהוא תמהוני. על הפרשה הוא מדבר בנחישות מעוררת השתאות.

"במחקר שערכתי גיליתי שנסיעות היעלמותם של הילדים היו דומות בכל רחבי הארץ. זה התחיל באשפוז של הילד בבית-חולים. הוא נשאר שם כמה ימים ולאחר מכן הודיעו להורים שילדם מת. אבל הילדים לא מתו וזה בדוק. מדוע לא הוצאו תעודות פטירה? מדוע אין קברים של הנעדרים? ומדוע נשלחו צוויי-גיוס לילדים אלה החל משנת 66' אם הם אכן נפטרו, הרבר הרי היה צריך להופיע ברישום של משרד הפנים. בבדיקה שערכתי מצאתי שהרישום לגבי ילדים אלה לא נפסק. רוב הילדים שכביכול נפטרו נמכרו לחו"ל. זה היה הליך ממוסד ומאורגן ששותפים לו בכירים בממשל ובשב"כ".

- זו קביעה מאוד קשה. מובריך עולה שמדובר בהטיסה מתוכננת של הממשלה.

"יש ברשותי מסמכים וכי 200 קלטות המתעדות שיחות עם אנשים הקשורים בפרשה. זו היתה שיטה וההחלטות

התקבלו בהשראת כן-גוריון ובידיעתו. גופים שונים כמו הג'וינט, הסוכנות היהודית וויצ"ו היו מעורבים בפרשה. כל הממסד שותף לפשע הזה. חבריי-כנסת רבים ידעו ושתקו. היתה מעורבות של משרד הבריאות, משרד הקליטה והעלייה, משרד הפנים, משרד המשטרה ועוד. ידוע לי שהיו כספות בעניין הזה במשרד הפנים. הן הועברו לשב"כ. ב-32 מוסדות בריאות פעלה אותה שיטה, וזו אחת האינדיקציות שהרכבים היו ממוסדים. אינדיקציה נוספת היא צווי הגיוס שנשלחו לילדים שכביכול נפטרו".

כראיה מציג נתן תמונה מטושטשת של תינוקות בארגז מרופד: "התמונה הושגה באמצעות אחות שהיתה מעורבת בפשע. זה הרי התנהל גם ברמה של אחיות ורופאים ונהגים. ככה הם נלקחו ונמכרו לחו"ל. בעיקר ליהודים בארצות הברית. המדינה הרי שיוועה אז לכסף, עוד לא הגיעו כספי השילומים מגרמניה ולא כספי יהדות ארצות-הברית".

שיפריס מדבר על בכירים שמעורבים בחטיפה. הוא מדבר על איומים של השב"כ כלפי הורים שילדיהם נעלמו ועל ציתותים לביתו של עוזי משולם. הטענות קשות, אבל הוכחות של ממש אין. שיפריס אינו מוכן לחשוף מקורות מידע ומסמכים חסויים, שלטענתו מצויים בידו. "זה עלול לחזיק לנו, לכן אנחנו מחכים לוועדת חקירה ממלכתית ורק אז נחשוף הכל".

אמו של נתן, אורה, היא הממונה על התקשורת מטעם

**פרשת עוזי משולם חזרה ועוררה את פרשת ילדי תימן. אושי עמותת 'משכן אוהלים' טוענים כי 4,500 ילדים נחטפו ונמכרו לאימוץ. היסטוריונים וחוקרים טוענים כי מספר הילדים נאמד בכמה מאות, וכי רובם מתו מוות טבעי. גם אם ההסבר של החוקרים נכון, וכך נראה, רחוקה הפרשה מלהחמיא לחברה הישראלית של ראשית שנות החמישים**



העמותה: "אין תקדים לרבר כזה בעם היהודי. בכל אומות העולם לא היתה מרינה שגנבה את הילדים שלה. ער כה הוקמו ועדות טיוח ורמאות. ועדת שלגי היא פרויטית. עוברת חמש שנים ולא עושה כלום. הם תמיד מקימים ועדות כדי לחסום אפשרות של עתירה לבג"ץ".

**מדוע לחטוף ילדים מזרחיים ובעיקר תימנים?**  
אורה שיפריס: "ראשית, כי לאשכנזים היו מעט ילדים ועדות המזרח היו משפחות מרובות ילדים. שנית, אלה היו משפחות עולים וברוך-כלל זו היתה אוכלוסייה חלשה. הכת השלטת ולולה בהם, ואילו כלפי האשכנזים היה יחס של כבוד. אשת רופא שהיה מעורב בפרשה אמרה לי, וזה מוקלט, שבמשפחות המאמצות החיים של הילדים טובים יותר. שבאמצעות המשפחות המאמצות הילדים האלה הגיעו להיות רופאים ומהנדסים. איך אפשר לקבוע מה טוב לילד? באיוו זכות? ההתפתחות האינטלקטואלית כביכול אינה מצדיקה גזילה של ילדים מהוריהם הביולוגיים".

**הגילוי של אבנרי**

פרשת ילדי תימן התפוצצה ב-1967. צווי הגיוס שנשלחו לילדים הנעלמים ב-66'67 עוררו ספקות לגבי מותם של הילדים. בינואר 1967 פרסם אורי אבנרי, עורך "העולם הזה", רשימה בעניין: "הגילוי המזעזע של השנה. ילדי תימן נמכרו לאמריקה. ילד ב-5,000 דולר".

עוד באותה שנה הוקמה ועדת כהלול-מינקובסקי לבדיקת תלונות ההורים. הוועדה ביקרה 342 תלונות של הורים וקבעה, כי ב-316 מהמקרים מתו הילדים הנעדרים. ארבעה ילדים אומצו, אך לא ברור אם האימוץ היה כדון, ולגבי 22 הילדים הגותרים לא היה לוועדה מידע של ממש. אבל התלונות הוסיפו להגיע. ב-1985, לאחר דיון בוועדת הפנים של הכנסת, דרשו חה"כ מרדכי וירשובסקי ורב שילנסקי להקים ועדת חקירה ממלכתית בעניין ילדי תימן. "שמענו את הגורמים הנוגעים בדבר וחשבנו שכדאי פעם אחת ולתמיד לסלק את סימני השאלה", אומר וירשובסקי. "המלצנו על ועדת חקירה, אבל השר משה נסים החליט שאין צורך בה".

גם היום מצדד וירשובסקי בהקמת ועדת חקירה ממלכתית. "אני נגד הכניעה למעשה הבריונות שהיה ביהוד, אבל זה רבר אחר. לעצם העניין, אינני רואה סיבה לאי-הקמת ועדת חקירה. לוועדת שלגי אין מעמד חוקי. היא ועדה ציבורית, וככזאת אפשר לשקר לה, והיא לא יכולה לחייב הופעתם של עדים והצגת מסמכים. אם הקימו ועדת חקירה ממלכתית בעניין רצח ארלוזורוב והכורוגל, אז למה לא להקים ועדה לעדה שלמה שמרגישה פגועה? שילנסקי ואני הגענו למסקנה שיש צורך בוועדת חקירה מתוך שיקול קר ולא בגלל איומים. גם היום אני חושב שיש להקים ועדת חקירה מכוונת. זה עניין ציבורי חשוב וזה במקום".

ב-1988 הוקמה ועדה בראשות השופט ברימוס ר"ד משה שלגי לבירור המקרים שנרדפו בוועדת כהלול-מינקובסקי ולבירור תלונות חרשות של הורים. ועדה זו עדיין לא סיימה את עבודתה. בתחילה היו שלושה חוקרים בוועדה, נוסף על שלגי, אבל לא עבר זמן רב ושניים מהם התפטרו. בנובמבר 1990 כתב החוקר דוד לוי במכתב התפטרותו: "לצערי אין באפשרותי למלא את תפקידי כפי שאני מבין אותו במסגרת הלוגיסטית ובהנחיות המבצעיות שקיבלתי". בדצמבר 1990 כתב החוקר מאיר חפר במכתב התפטרותו: "כצורה שאתם רוצים לנהל את החקירה בקשר לילדי תימן שנעלמו בשנים 1949-1950 אי-אפשר לעשות זאת. אתם מגבילים אותי בזמן ולא נותנים לי את הכלים והאמצעים המתאימים לנהל את החקירה וכמרכן אין לי סמכות לבוא לבית-החולים ולמוסדות שונים כדי לבדוק כמו עיני את המסמכים הנמצאים בידיהם. לגנוז המדינה לא ניתן להיכנס בלי הוראות הידוע המשפטי. עושים חישוב כספי לכדאיות של המשך החקירה".

יגאל יוסף, ראש מועצת ראשי-העין וחבר בוועדת שלגי, כתב מכתב התפטרות לוועדה בדצמבר 1989: "לדעתי אין לוועדת בירור זו לא את הסמכות ולא את האמצעים שיאפשרו לה להגיע לחקר האמת ותהיה קשה ומרה ככל שתהיה. לאור זאת אבקש לשחררני מתכונתי בוועדה זו, משום שאיני רואה טעם בהשתתפותי בה". אבל בסופו של דבר גנן יוסף את המכתב ונשאר בוועדה. "החלטתי להישאר בוועדה כדי לראות מקרוב מה מתרחש. חברי הוועדה נפגשים לפעמים אחת לחודש, אם כי היו גם הפסקות של שלושה וארבעה חודשים". יוסף אינו חותם על המסמכים של הוועדה: "אי-אפשר לחתום על מסמכים כאלה. אני לא יכול לחתום על מסמך שאומר שהילד מת, כאשר לא תחקרו רופאים ואחיות, לא הציגו תעודות פטירה, ולא פתחו קברים. על מה אני אחתום? אין מנוס מוועדת חקירה ממלכתית. אני לא מסכים עם הדרך הקיצונית שנקטה הקבוצה של הרב משולם, אבל נראה שאין ברירה".

**אין סיבה לפתוח קברים**

לא הכל מבטלים את פעולתה של ועדת שלגי. אדם המקורב לוועדה טוען, כי לוועדה הוגש מידע על כמה מאות נעדרים, וכי הוועדה ביקרה יותר מ-70 אחוז מהמקרים. "עד כה נמצא שהילדים מתו ממחלות", אומר האיש.

**קבריהם של הילדים נמצאו?**  
"איתרנו הרבה קברים. לא פתחנו קברים. הוועדה לא ראתה לנכון לעשות את זה".

**נמצאו הקברים של כל הילדים שפתרתם את תעלומת היעלמם?**

"לא. קברים של חלק מהילדים לא אותרו".

**ביצע הוועדה מסבירה את זה?**

"ראשית, לא כל כתי הקברות שמרו את המסמכים מאותה תקופה. שנית, היו מקרים של נפל (תינוקות שמתו לפני שמלאו להם 30 יום), ובמקרי נפל לא התנהל רישום".

**שמעתם על קבר אחים?**

"לא נתקלנו בזה. לא היה קבר אחים".

**מדוע לא נפתחו קברים?**

"אין סיבה לפתוח קברים, כי זה לא יספק שום הוכחה לזיהוי. אילו ניתן היה לזהות, היינו עושים זאת".

**האם הוועדה ביקרה את עניין תעודות הפטירה?**

"היו מקרים שהוצאו תעודות פטירה והן מתויקות אצלנו בתיק. היו גם מקרים שלא הוצאו תעודות. לא ברקנו את העניין הזה, כי סברנו שזה לא יקדם אותנו מבחינת בירור גורל הילדים. הוצאת תעודת פטירה או אי-הוצאתה איננה אומרת לנו הרבה. הרישום של הפטירה נמצא במשרד הפנים".

**אם נמצא רישום כזה במשרד הפנים, כיצד קרה שילדים רבים קיבלו צו-גיוס 'בהגיעם' לגיל 17? כי יד ימין לא ידעה מה עושה יד שמאל. לא התעסקנו ברברים האלה".**

**האם היתה תביעה של הורים לפתוח קברים?**

"לא היתה תביעה כזו. אם תהיה, היא תידון בוועדה. ככלל, זו פרוצדורה מורכבת".

**שניים מהחוקרים שהתפטרו מהוועדה העלו טענות בדבר סמכויות מוגבלות ובעיות כספיות.**

"אין לוועדה עניין להתייחס לנושא זה. אנחנו נתייחס לזה בדו"ח שלנו".

**היו לוועדה בעיות כספיות?**

"אין בעיה כספית ואין לוועדה מה להוסיף בעניין". (לדברי יגאל יוסף, התקציב של הוועדה היה מאה אלף שקלים בלבד).

**האם גיליתם מקרים של אימוץ בלתי-חוקי?**

"לא אירע לנו דבר כזה. היו שני מקרים שבהם התברר שהיה אימוץ כדון. לא היה לנו שום חוט שיוכיל אותנו לאימוץ שהליכיו היו בלתי-חוקיים. היו מקרים בודדים שבהם אנחנו יודעים מה קרה לילד עד שלב מסוים. לדוגמה, אנו יודעים על ילד שיצא מבית תינוקות ובכך נגמר המידע שיש לנו עליו. ניסינו להשיג מידע בדרכים שונות, אבל לא היו תוצאות".

**יש הטוענים כי הוועדה היא ועדת טיוח.**

"אנחנו מנסים לברר את גורל הילדים שנעלמו. בירדנו מה עלה בגורלם של יותר מ-70 אחוז מהם. אילו מצאנו זיוף, את חושבת שהיינו מעלימים את זה? מה אנחנו, ילדים קטנים?"

**עברו חמש שנים מאז הוקמה הוועדה. מתי תסתיים עבודתה?**

"העבודה תסתיים בעוד כמה חודשים. קשה לקבוע תאריך סופי. באוגוסט 1993 היתה הוועדה אמורה לסיים את עבודתה, אבל היה עיכוב בגלל החוקרים. זו עבודה שמצריכה זמן".

עשרה חוקרים פרטיים הועסקו על-ידי ועדת שלגי. היום מועסק בוועדה חוקר אחד, עמי חובב שמו. חובב אינו רמות חרשה בחקירת הפרשה. ב-1966 הוא היה חבר בוועד הציבורי מטעם העדה התימנית. לימים הוא צורף כחבר לוועדת כהלול-מינקובסקי, וזה שנה הוא חוקר את הפרשה



מטעם ועדת שלגי.

"בשבילי זה היה אתגר לעלות על עקבות 'החוספים והגנבים'. בגדול - לא רובים ולא יער. היום אינני מבין מאיפה צץ המספר הזה - 4,500 ילדים. איפה ההורים של כל הילדים האלה? הרי שתי ועדות קמו. רב צדוק, שכיהן כראש הוועד הציבורי מטעם העדה, פנה אל כל מי שעלו מתימן ב'מרבד הקסמים' והציע לכל משפחה שילדיה נעלמו למלא טפסים. מדובר בכ־650 ילדים שנעלמו".

לחובב יש הסבר פשוט להיעלמות הילדים: "צריך לזכור שהיתה תמותה רבה באותם הימים. רבים מהילדים שנפטרו נלקחו למכונים פתולוגיים לצורך ניתוח שלאחר המוות. הרי היתה אז הפקרות במדינה - היה ברזק, כמו שהחברה אומרים - והרופאים הרשו לעצמם. כשלוקחים תינוק ומפריקים אותו לגורמים לאחר המוות, הרי לא יתנו להורים את חלקי הגופה של התינוק כדי שאלה יקברו אותו, וצריך לזכור שמדובר במשפחות דתיות".

חובב מודה בקשיים בהשגת מסמכים. "חוק הארכיונים מתיר השמדת מסמכים אחרי 20 שנה. ועדת בהלול-מינקובסקי פעלה 18 שנה אחרי היעלמות הילדים. החומר עוד היה מצוי ולקחנו אותו למסורת פתח תקווה. היום קשה

הבריאות. אני ממשיך לטעון שדחו את חקירת הפרשה כי פחדו מהשלכות פוליטיות. כורההיתוך הביא לזלזול נורא ביוצאי ארצות ערב. לרעתי, רוב הילדים אכן נפטרו. החברה הקולטת, מתוך התנשאות ועליונות, לא נתנה תעודות פטירה לרבים מן ההורים ולא שיתפה אותם בקבורה. עם זאת חשוב לציין, כי אני חוקר את העניין יותר מ־15 שנה ולא מצאתי יד מכוונת.

"הקבוצה של הרב משולם מאשימה אותי שאני חלק מהמסורה ומהשב"כ. נכון שעברתי עם המסורה ונעזרתי בה לחיפוש מקורות, וכשעלתה התביעה להקים ועדת חקירה העברתי למסורה את כל המקרים הקשים שידעתי עליהם. היום מאיימים על חיי אנשים מקרב הקבוצה של הרב משולם, קבוצה של שרלטנים וזייפנים שלא בודקים את העניין לעומק. המסורה לקחה את זה מאוד ברצינות, אפילו יותר ממני, וביקשה ממני ללכת עם נשק צמוד".

- מה העלו ממצאיך לגבי הקברים של הילדים?  
"נמצאו יותר ממאה קברים. הקברים נמצאו בסגולה, בעתלית וליד הכניסה לחיפה. לרעתי, במקרים שלא נמצאו בהם מסמכים, חייבים לפתוח קברים ולעשות בדיקות מדגם".

### סיפור חסר שחר

תום שגב, עיתונאי ב"הארץ" ומחבר הספר "הישראלים הראשונים 1949": "פרשת ילדי תימן היא אחת הפרשות הטרגיות בתולדות העלייה. בוועדת בהלולימינקובסקי, שהוקמה 20 שנה אחרי הפרשה, התברר שהילדים שנעלמו מתו מוות טבעי ונקברו. "נכון שקברו ילדים כלי להגיד להורים. אבל לא היה שום מעשה זרין. הטרנזיט מעוגנת בבלגן הנורא שהיה בימי העלייה של שנות ה־50. אין תקדים לעלייה המונית כזאת. במחנות ובבתי הילדים שרר חוסר סדר. אם נזכור ששיעור תמותת התינוקות בתימן היה 50 אחוז, וגם בארץ היה שיעור התמותה שלהם גבוה, נבין כיצד התעוררה הבעיה. אני חושב שאין עוד תעלומה. לא נראה לי שיש שחר לסיפור על חטיפת תינוקות ומכירתם".

### העניין נסחב

שר המשפטים רוד ליבאי: "אני לא מתנגד לוועדת חקירה. אני מתנגד לאנשים אלימים ולכניעה לאלימות. בעניין פרשת ילדי תימן, קיבלתי מידע על החקירה באמצעות השופט בדימוס שלגי וראיתי שהיא לא מתקדמת. המלצתי לוועדת הכנסת לזמן את שלגי כדי לקבל דו"ח ישירות ממנו, אבל כרגע נעצר העניין שם. אי אפשר לדבר על ועדת חקירה ממלכתית לפני סיום עבודתה של ועדת שלגי. לרעתי צריך לשמוע את שלגי ולברוק את תוצאות עבודתו. ככלל אני חש שהעניין הזה נסחב".



ההוכחה של נתן שימריס; תינוקות מטושטשים בארגו צילום: אבנר דב

הובילו לשום מקום. לרעתי היו אלה בדיקות שטחיות. אני לא קובע, שאלו היו הבדיקות מעמיקות יותר היו ממצאים אחרים, אבל סביר שהיה כאן עניין של אימוץ. בעניין זה דרשתי לערוך בדיקת רקמות, להשוות בין רקמות של הורים שילדיהם נעלמו ובין רקמות של אנשים שאומצו בילדותם וחיפשו את הוריהם. הרישתי הועברה עליידי שמעון פרס, בתקופת ממשלת האחדות, לשר הקליטה יעקב צור. חשבתי שעצם ההעברה לצור היא עלבון, כאילו אומרים לתימנים שאחרי 40 שנה הם עדיין לא נקלטו כאן. היותי אצל צור ואצל היועץ המשפטי זמיר, טענתי שבדיקה כזו יכולה לסייע לנו לקידום העניין. הממשלה לא היתה מוכנה. אמרו לי שזה יקר מדי. שבדיקה אחת עולה 400 דולר. אנתנו הרי יודעים את הסיבות האמיתיות לסירוב - לגורמים הפוליטיים אין עניין להוציא כסף על בדיקות כאלה. הם מעדיפים להשתיק את הפרשה".

גם אם יש שמץ של אמת בטענות בעניין הילדים הנעדרים, אין ספק כי מדובר בפרשה מזעזעת. עליכן, ולו כדי להסיר שמץ של ספק, חשוב שתקום ועדה שתחקור את הפרשה ותשפוך עליה אור מלא ותשכנע את המשפחות הנוגעות בדבר כי לא היתה פגיעה מכוונת בהן. אבל גם אם אין שמץ של אמת בטענות, ויימצא שאף ילד לא נחטף ולא נמסר לאימוץ, יתלווה טעם מר לפרשת ילדי תימן, החוזרת ומוזכרת את היחס שניתן לעולים שבאו לישראל בראשית שנות ה־50, עת שללו מהורים שכולים את הזכות לקבור את ילדיהם.

להשיג חומר. הרבה מקורות נעלמו ובהם אישורי קבורה". עם זאת, חובב רוחה את הטענה שמוסדות וארכיונים היו נעולים בפני חוקרי הוועדה דאו הוועדה רהיום. "בוועדת בהלולימינקובסקי היה לי מקרה אחר שמנהלת ארכיון רפואי בבית חולים התעקשה שלא אעניין בארכיון. פתרתי את הבעיה בעזרת היועץ המשפטי של משרד הבריאות". חובב אינו מוכן למסור מידע על חקירות ספציפיות שהוא מנהל בוועדת שלגי. נשאלו כמה מקרים קשים שהוא חוקר, ונראה שהם קשורים באימוץ. מכל מקום, למקור הרגיש ביותר, לתיקי האימוץ, עדיין אין לו גישה. "את זה עושים בסוף".

### פחדו מהשלכות פוליטיות

עוד אדם שחקר את הפרשה הוא ההיסטוריון רב לויטן. המחקר של לויטן, שנעשה בסוף שנות ה־70 ופורסם ב־1983, עסק בעליית יהודי תימן ובקליטתם, ופרק מתוכו הוקדש לילדים הנעדרים.

"טענתי שיש להתייחס למסקנות ועדת בהלולימינקובסקי כאל מסקנות ביניים. פעלתי בוועדה הציבורית ודרשנו ועדת חקירה ממלכתית. ועדת שלגי קמה אחרי מאבקים והיתה מעין פשרה. לרעתי פשרה לא כריכה טובה. היו לה אפשרויות להגיע לממצאים, אבל לצערי החקירה נמשכת זמן רב מדי. לרעתי, שלגי הוא אדם ישר, הבעיה של הוועדה היא העדר סמכויות ומאבק על תקציבים".

לידיעת לויטן הגיעו כ־700 מקרים של ילדים שנעלמו. להערכתו 60-80 מהילדים הנעדרים לא מתו. "יש להצטער שלא חקרו את הפרשה בשנות ה־50. היא היתה ידועה באותו זמן. יש לי מידע שלפיו ידעו על כך במסורה ובמשרד

### הסיפור של עדלה מנחם

עדלה מנחם: "ב־1952 התאשפותי בבית החולים רמב"ם בחיפה. נולדה לי בת והשתחררנו יחד אחרי חמישה ימים. גרנו אז במעברה באזור קרית ביאליק. כשהילדה היתה בת אחר־עשר יום לקחתי אותה לרמב"ם. אבחנו אצלה צהבת ואשפוז אותה. ביקשתי להישאר איתה, אבל בית החולים לא אפשר לי. נתנו לי כרטיס כניסה ואמרו לי: תבואי מחר. "למחרת בבוקר הגעתי לבית החולים. נכנסתי לחדר וראיתי מיטה ריקה. חיפשתי בחדרים סמוכים, וכשלא מצאתי נגישתי לאחות. היא אמרה שאין לה מושג והפנתה אותי לרופא. שאלתי בחדר הרופאים: איפה בתי? רופא אמר לי שהיא מתה. לא הבנו כלום. היינו עולים חדשים. לא ידענו לרבר עברית טוב. בכיתי ואמרו לי ללכת הביתה. הלכתי הביתה. "בעלי הגיע מהעבודה. אמרתי לו שהילדה שלנו נפטרה. בעלי נסע לבית החולים וביקש לקבור את הילדה. אמרו לו: קברנו אותה. הוא ביקש לרדת היכן נקברה. אמרו לו: לא ידוע. הוא התעקש, או שלחו אותו למשרד הרתות. שם אמרו לו: אתה חושב שזה עיראק שיתנו לך לקבור את ילדתך? אמרו לו שהיא נקברה בקבר אחים משום שלא מלאו לה 30 יום וסירבו לומר לו היכן הקבר.

"לאחר כמה ימים קיבלנו מכתב והתבקשנו לשלם כסף לקבורה. אמרנו: לא קברנו - לא נותנים כסף. לא קיבלנו גם תעודת פטירה ממשרד הפנים, ואחרי 17 שנים קיבלנו צריגיוס לילדה. זה נראה לנו ממש מוזר. לא עשינו רעש. לא פנינו לגוף שטטפל בנושא. הבנים שלי הלכו לכרד ולא העלו דבר. אנחנו חיים בתקווה שפעם נשמע ממנה. היום היא אמורה להיות בת 24. לעזאזל, אם היא באמת נפטרה, למה אף אחד לא טרח לבוא להודיע. עד היום לא אמרו לנו איפה הקבר שלה. למה זה סוד? אם היא נקברה אנחנו רוצים לראות קבר. בשבילי היא נעדרת".